



## ФУНДАМЕНТАЛНИ КОНЦЕПЦИИ И СЪДЪРЖАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИТЕ ОТЧЕТИ

*доц. д-р Али Вейсел*

*Дипломиран експерт-счетоводител, регистриран одитор  
Преподавател във ВУЗФ – София*

<b>Ключови думи:</b>	<b>Резюме</b>
<p><i>Международна рамка за интегрирана отчетност</i></p> <p><i>Международен комитет за интегрирана отчетност</i></p> <p><i>Интегрирани отчети</i></p> <p><i>Финансови отчети</i></p>	<p><i>Статията е посветена на интегрираните отчети. В нея се представят фундаменталните концепции на интегрираната отчетност съгласно Международната рамка за интегрирана отчетност (International Integrated Reporting Framework) на Международния съвет за интегрирана отчетност (International Integrated Reporting Committee). Анализират се капиталите и принципите на интегрираната отчетност, както и същността и елементите на интегрираните отчети. Концепциите на интегрираната отчетност се сравняват с концепциите на финансовата отчетност.</i></p>

Конвенционалната отчетност предполага съставянето на финансови отчети, които се използват за вземането на икономически решения. В тях се набляга на финансовото състояние и финансовите резултати на предприятието. Така се оценява работата на мениджмънта и рентабилността на предприятието. Но с времето се променя начинът, по който се прави бизнес. В съвременните условия финансовите показатели не са достатъчни за анализ на цялостното състояние на предприятието, перспективите, проблемите и възможните решения. Затова все повече се използват системи от финансови и нефинансови показатели. Обръща се внимание на екологични, социални и други значими въпроси. Така възникват интегрираната отчетност и интегрираните отчети, които се приемат и подкрепят от *Международната федерация на счетоводителите (International Federation of Accountants)*<sup>1</sup>, включително при обсъждането на промените в стандартите за ангажименти за изразяване на сигурност. **Целта** на настоящата статия е да се изследват фундаменталните концепции и съдържанието на интегрираните отчети. Тя се постига чрез анализ на капиталите в интегрираната отчетност, принципите, които трябва да се спазват, и елементите на интегрираните отчети. Те се сравняват с финансовата отчетност.

Прегледът на специализираната литература показва, че за отчетността, която включва финансови и нефинансови показатели, за икономически, екологични и социални въпроси се използват различни понятия, например екологично

<sup>1</sup> <http://www.ifac.org>.

счетоводство (Environmental Accounting), социалното счетоводство (Social Accounting), корпоративна социална отчетност (Corporate Social Reporting) и счетоводство на устойчивото развитие (Sustainability Accounting). Но след 2010 г. все повече се налага понятието **интегрирана отчетност** (Integrated Reporting). Причината за това е създаването на **Международния съвет за интегрирана отчетност** (International Integrated Reporting Committee)<sup>2</sup> от *Глобалната инициатива за отчетност* (Global Reporting Initiative)<sup>3</sup> и инициативата на принц Чарлз „Проект счетоводство за устойчивост“ (Accounting for Sustainability Project)<sup>4</sup>.

*Международният съвет за интегрирана отчетност* е глобална коалиция от регулатори, инвеститори, компании, разработващите стандарти, счетоводната професия и неправителствените организации. Тази коалиция споделя мнението, че комуникацията за създаването на стойност е следващата стъпка в развитието на корпоративната отчетност. Съветът се състои от управителен комитет (Steering Committee) и работна група (Working Group), която е съпредседателствана от главния изпълнителен директор на *Международната федерация на счетоводителите*.<sup>5</sup>

През декември 2013 г. *Международният съвет за интегрирана отчетност* издава *Международната рамка за интегрирана отчетност* (International Integrated Reporting Framework)<sup>6</sup>. Тя е приета след обширни консултации и тестване от страна на бизнеса и инвеститорите във всички региони на света – в 140 предприятия и инвеститори от 26 страни, участвали в пилотна програма.<sup>7</sup> С нейното разработване се уеднаквяват използваните понятия, свързани с общото представяне на икономически, екологични и социални въпроси.

Според Рамката **целите на интегрираната отчетност** са:

- подобряване качеството на информацията за доставчиците на финансовия капитал, за да се даде възможност за по-ефективни разпределения на капитала;
- насърчаване на по-сплотен и ефективен подход към корпоративната отчетност, който се основава на пълния набор от фактори, влияещи върху способността на организацията да създава стойност във времето;
- подобряване на отговорността, базирана на широка база от капитали (финансови, производствени, интелектуални, човешки, социални и взаимоотношения и природни) и насърчаване на разбирането на техните взаимозависимости;

<sup>2</sup> <https://integratedreporting.org/>.

<sup>3</sup> [www.globalreporting.org](http://www.globalreporting.org).

<sup>4</sup> <https://www.princeofwales.gov.uk/the-prince-of-wales/initiatives/accounting-sustainability-a4s> [Accessed January 4, 2018].

<sup>5</sup> <https://www.ifac.org/news-events/2010-08/paib-enevs> [Accessed January 4, 2018].

<sup>6</sup> The International Integrated Reporting Framework. International Integrated Reporting Council, 2013, <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> [Accessed January 4, 2018].

<sup>7</sup> <http://integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/> [Accessed January 4, 2018].

- подкрепа на интегрирано мислене, вземане на решения и действия, които се фокусират върху създаването на стойност в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план.

Тези цели се постигат чрез съставяне на **интегриран отчет** (Integrated Report), който **включва** сбита комуникация (финансова и нефинансова информация) за това как стратегията на организацията, управлението, представянето и перспективите, в контекста на външната среда, водят до създаване на стойност в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен период. Той се различава от финансовия отчет, който се основава предимно на финансова информация за миналото на предприятието и има краткосрочен фокус. Също така, за разлика от финансовия отчет, в интегрирания се включват и външните ефекти (Externalities), които не се отчитат счетоводно. Тази информация е необходима, защото е възможно външните ефекти да имат решаващо значение за увеличаване или намаляване на стойността на организацията.

Организациите създават стойност както за доставчиците на финансов капитал, така и за другите заинтересовани страни. Затова интегрираният отчет е **предназначен за всички лица**, които се интересуват от способността на предприятието да създава стойност във времето, включително служители, клиенти, доставчици, бизнес партньори, местни общности, законодатели, регулатори и политици. В това отношение той се различава от финансовия отчет, който според *Концептуалната рамка за финансова отчетност* е предназначен за потенциални инвеститори, заемодатели и други кредитори, при вземането на решения за предоставяне на ресурси на предприятието, въпреки че може да се използва и от ръководството, регулаторни органи и граждани.<sup>8</sup>

*Международната рамка за интегрирана отчетност* е **основана на принципи**. В нея има по-малко правила, в сравнение с *Международните стандарти за финансова отчетност*. Целта е чрез този подход да се постигне подходящ баланс между гъвкавост и правила. В нея не са включени специфични ключови показатели, методи за измерване или оповестяване на отделни въпроси. Лицата, отговорни за съставянето и представянето на интегрирания отчет, трябва да направят преценка, като отчитат съответните обстоятелства на организацията, кои въпроси са съществени и как те да се оповестяват, включително чрез прилагане на общоприети методи за измерване и оповестяване, които са уместни.

Въпреки това могат да се използват ключови показатели чрез комбинация от количествена и качествена информация. Но трябва да се има предвид, че целта на интегрирания отчет не е монетаризиране на стойността на предприятието към определен момент (като отчета за финансовото състояние), или стойността, която се създава за определен период (като отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход), а да се представи използването на всички капитали.

Поради гъвкавостта интегрираният отчет няма строги граници. Той може да препраща към по-подробна информация, например ако е на хартия, може да включва приложения, а ако е уеб-базиран – може да има хипервръзки.

---

<sup>8</sup> The Conceptual Framework for Financial Reporting, issued by the IASB in September 2010, paragraph OB 2, <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2015/framework.pdf> [Accessed January 4, 2018].

Когато информацията в интегрирания отчет е подобна или основана на друга информация, публикувана от организацията, например финансовия отчет, тя трябва да се състави въз основа на същата база или лесно да се съгласува с другата информация.

Важно е да се отбележи, че **интегрираният отчет не е алтернатива на финансовия отчет**. Това става ясно от следните разпоредби на Рамката:

- интегрираният отчет е повече от съвкупност от отчети, например финансови отчети, отчет за устойчивост и други, а включва комуникиране на връзката между капиталите и създаването на стойност във времето;
- интегрираният отчет може да се представи като самостоятелен отчет или като разграничима част от друг отчет, например той може да се включи в началото на отчета, който включва и финансовите отчети на предприятието.

Подобно на финансовия отчет **отговорност** за интегрирания отчет имат лицата, които са отговорни за управлението.

Различията между финансовия и интегрирания отчет са представени в следващата таблица.

#### Финансов отчет и интегриран отчет

Таблица № 1.

Показатели	Финансов отчет	Интегриран отчет
Информация	Съдържа финансова информация	Съдържа финансова и нефинансова информация
Ориентация във времето	Ориентиран към миналото	Ориентиран към миналото и бъдещето
Фокус	Краткосрочен	Краткосрочен, средносрочен и дългосрочен
Потребители	Всички заинтересовани страни	Инвеститори, заемодатели и други кредитори
Рамка	Международни стандарти за финансова отчетност или други счетоводни стандарти	Международна рамка за интегрирана отчетност
Организация, която издава рамката	Съвет по Международни счетоводни стандарти или национален орган	Международен съвет за интегрирана отчетност

Трябва да се има предвид, че интегрираният отчет се различава и от отчетите за устойчивост или други нефинансови отчети, които се основават на други рамки.

Повечето от тези отчети представят само нефинансова информация и имат само дългосрочен фокус.

Разбирането на интегрираната отчетност изисква да се познават нейните фундаментални концепции и съдържанието. В това отношение най-голямо значение имат капиталите, принципите и елементите.

### Капитали в интегрираната отчетност

Според *Международната рамка за интегрирана отчетност* организациите създават стойност чрез използване на капитали. В Рамката се разглеждат следните капитали:<sup>9</sup>

**1. Финансов капитал** – фондове, които са на разположение на предприятието за производството на стоки или предоставянето на услуги. Те се генерират чрез операции или инвестиции или се получават чрез финансиране, като:

- собствен капитал;
- дълг; или
- безвъзмездни средства.

**2. Производствен капитал** – произведени физически обекти (без естествените физически продукти), които са на разположение на предприятието, за да произвежда с тях стоки или предоставя услуги, включително:

- сгради;
- оборудване; и
- инфраструктура (като пътища, пристанища, мостове, пречиствателни станции за отпадъци и води).

Производственият капитал често се създава от други организации, но включва и активи, създадени от отчитащото се предприятие, за продажба или за собствена употреба.

**3. Интелектуален капитал** – нематериални активи на предприятието, включително:

- интелектуална собственост като патенти, авторски права, софтуер, права и лицензи;
- „организационен капитал” като специфични познания, системи, процедури и протоколи.

**4. Човешки капитал** – човешки умения и опит, тяхната мотивация да създават иновации, включващи:

- привеждане в съответствие на управленската рамка на организацията с управлението на рисковете и етичните ценности;

---

<sup>9</sup> The International Integrated Reporting Framework. International Integrated Reporting Council, 2013, paragraph 2.10 – 2.16, <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> [Accessed January 4, 2018].

- способността за разбиране, развиване и прилагане на стратегията на организацията;
- лоялността и мотивацията за подобряване на процесите, стоките и услугите, включително и способността да се ръководи, управлява и сътрудничи.

Максимизирането на този капитал се оценява чрез показателите текучество на персонала, индустриални отношения, безопасност на труда, образование и обучение, равни възможности и други.

**5. Социален капитал и взаимоотношения** – връзките в общностите и между тях, заинтересованите лица и други, както и възможността за споделяне на информация и подобряване на индивидуалното и колективното благосъстояние. Този капитал включва:

- общоприетите норми, ценности и поведение;
- ключовите заинтересовани лица, доверието и готовността на предприятието да се ангажира да работи и защитава интересите на заинтересованите лица;
- нематериални активи, свързани с марката и репутацията на предприятието.

Значение за този капитал имат още корупцията, безопасността на труда, човешките права, авторските права и други.

**6. Природен капитал** – всички възобновяеми и невъзобновяеми природни ресурси и процеси. Този капитал включва:

- въздух, вода, земя, минерали и гори;
- биоразнообразие и екосистеми.

Опазването на този капитал се оценява чрез емисии, отпадъци и други.

С използването на капиталите, както и с връзките между тях, се създава стойност и устойчиво развитие. В това отношение проф. Бойчинка Йонкова посочва следното:<sup>10</sup>

„За да се осигури устойчиво развитие, трябва да се поддържат шестте вида капитал, които представляват едновременно благосъстоянието на човека и стабилността на екосистемите. Същевременно природният капитал може да се поддържа, ако производственият капитал осигурява по-голяма стойност, отколкото е изчерпването на природния капитал. Така например потреблението на природни ресурси (като гори) може да остане постоянно или да се увеличава само ако получените икономически приходи се реинвестират във възпроизвеждане на природен капитал. Подходът за устойчиво развитие се основава на идеята, че заменяемостта между природния и производствения капитал е ограничена”.

Малко е вероятно да се създава стойност чрез максимизирането на един капитал, пренебрегвайки останалите. Например максимизиране на финансов капитал (например печалбата) за сметка на разходите за човешкия капитал (например чрез неподходящи политики в областта на човешките ресурси), е малко вероятно да увеличи стойността на организация в дългосрочен план.

<sup>10</sup> Йонкова, Б. Интегрирано отчитане – отговорност и отчетност. София, Стопанство, 2012, с. 42.



Не всички капитали имат еднакво значение и приложимост за всички организации. Затова някои от тях може да не са съществени за включване в интегрирания отчет.

Прави впечатление, че разгледаните капитали съответстват на **факторите на производството**, според микроикономическата теория,<sup>11</sup> които се определят като ресурсите за създаването на блага, необходими за задоволяване потребностите на хората. През 1776 г. в *Богатството на народите* (The Wealth of Nations) Адам Смит (Adam Smith) пише, че във всяко общество цената на стоките се свежда до труд, капитал и земя, които влизат повече или по-малко в цената.<sup>12</sup> Трудът представлява човешкият капитал в *Международната рамка за интегрирана отчетност*, капиталът – финансовият капитал, земята – природният капитал. Това са били факторите на производство в класическия икономикс. По късно възникват и други – например управлението (предприемачеството), което също се включва в човешкия капитал в Рамката, интелектуалната собственост (в Рамката се нарича интелектуален капитал) и други. Основателно е да се твърди, че факторите на производството в съвременния свят са капиталите, които са посочени в Рамката.

Всички капитали се отчитат от финансовата отчетност (съгласно *Международните стандарти за финансова отчетност*) и се представят във финансовите отчети под формата на активи, пасиви и капитал, но само когато отговарят на критериите за признаване съгласно *Концептуалната рамка за финансова отчетност*, т.е. когато отговарят на дефинициите за съответните елементи и надеждно могат да бъдат измерени. За интегрирания отчет значение имат всички капитали, независимо дали се представят във финансовия отчет, защото при него се вземат предвид и външните ефекти.

Капиталите в интегрираната отчетност често се представят, както са посочени на следващата фигура.<sup>13</sup>



**Фиг. 1. Капитали в интегрираната отчетност**

<sup>11</sup> Спасов, Т. Микроикономикс. София, Стопанство, 2004, с. 204 – 209.

<sup>12</sup> Смит, А. Богатството на народите. София, Рата, 2006, с. 52 – 55.

<sup>13</sup> <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/03/IR-Background-Paper-Capitals.pdf> [Accessed January 4, 2018].

Във финансовите отчети се включват главно финансов и производствен капитал, които могат да се измерват надеждно. Интегрираната рамка разширява капиталите, като разглежда интелектуален капитал, социален капитал и взаимоотношения, човешки капитал (всички, които са свързани с дейностите на хората) и природен капитал (който предоставя средата за другите капитали). Чрез използване на всички тези капитали се създава стойност.

### Принципи на интегрираната отчетност

За интегрираната отчетност значение имат и принципите. Те могат да се представят, както следва:<sup>14</sup>

**1. Стратегически фокус и ориентация към бъдещето** (Strategic focus and future orientation). Интегрираният отчет трябва да представи стратегията на организацията и как тя се използва за създаването на стойност в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен период.

**2. Съгласуваност между информацията** (Connectivity of information). Интегрираният отчет трябва да представи връзката и взаимодействието между факторите, които създават стойност. Трябва да има съгласуваност между:

- елементите на отчета;
- минало, настояще и бъдеще;
- капиталите;
- финансова и нефинансова информация;
- количествена и качествена информация;
- информация на мениджмънта, информацията от съветите и външната информация;
- информацията в интегрирания отчет и другите отчети.

**3. Взаимоотношения със заинтересованите лица** (Stakeholder relationships). Интегрираният отчет трябва да включва информация за естеството и качеството на взаимоотношенията с ключовите заинтересовани лица, включително по какъв начин организацията разбира, отчита и отговаря на техните легитимни нужди и интереси.

**4. Същественост** (Materiality). Трябва да се оповестява съществената информация, която има значение за способността на предприятието да създава стойност. Процесът на определяне на съществеността включва:

- определяне на въпросите, които имат значение за създаването на стойност;
- оценка на значението на съответните въпроси съгласно техния известен или потенциален ефект върху създаването на стойност;

---

<sup>14</sup> The International Integrated Reporting Framework. International Integrated Reporting Council, 2013, paragraph 3.1 – 3.57, <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> [Accessed January 4, 2018].



- приоритизиране на въпросите според тяхното значение;
- определяне на информацията, която трябва да се оповестява за съществените въпроси.

**5. Сбитост (Conciseness).** Отчетът трябва да включва значима информация за разбиране на организационната стратегия, управлението и изпълнението, като се изключва несъществената информация.

**6. Надеждност и пълнота (Reliability and completeness).** Трябва да се представят всички съществени въпроси, положителни и отрицателни, по балансиран начин, без съществени грешки.

**7. Последователност и сравнимост (Consistency and comparability).** Информацията трябва да е последователна и да позволява сравняване с други организации.

Някои от тези принципи са характерни и за финансовата отчетност, въпреки че част от тях не се определят като такива. Във финансовия отчет също трябва да има съгласуваност между информацията, сбитост, надеждност (достоверно представяне) и пълнота, както и последователност и сравнимост.

Интегрираната отчетност се различава от финансовата по принципа „стратегически фокус и ориентация към бъдещето“. Финансовият отчет включва историческа финансова информация. Освен това в него не се представя информация за разбиране, отчитане и отговаряне на легитимните нужди и интереси на ключовите заинтересовани лица. При съставяне на финансовите отчети също се прилага концепцията за същественост – предприятията трябва да представят поотделно всяка съществена група от сходни статии. Но информация, която е съществена за финансовия отчет, може да не е съществена за интегрирания отчет.

### Елементи на интегрирания отчет

*Международната рамка за интегрирана отчетност* изисква интегрираният отчет да включва 8 елемента. Те са като компонентите на финансовия отчет. Елементите са следните:<sup>15</sup>

**1. Организационен преглед и външна среда (Organizational overview and external environment).** В този елемент трябва да се отговори на въпроса какво прави предприятието и какви са условията, при които работи. В него се включват:

- мисия и визия;
- култура, етика и ценности;
- собственост и оперативна структура;
- дейности;
- пазарно позициониране;
- позиция в рамките на веригата на стойността;

<sup>15</sup> Ibid., paragraph 4.1 – 4.40.

- ключова количествена информация – численост на персонала, приходи, брой на страните, в които оперира предприятието, съществени изменения спрямо предходния период;
- значими фактори, влияещи върху външната среда и отговора на предприятието.

Факторите на външната среда са представени по-подробно в Рамката. Те включват правни, търговски, социални, екологични и политически въпроси, които засягат способността на организацията да създава стойност. Тези фактори могат да засягат организацията пряко или косвено (например чрез влияние върху наличността, качеството и достъпността на капитали, които предприятието използва). Примерни фактори на външната среда, посочени в Рамката, са следните:

- законните интереси на заинтересованите страни;
- макро- и микроикономически условия като икономическа стабилност, глобализация, индустриални трендове;
- пазарни сили като сила на конкурентите, искания на клиентите;
- технологични промени;
- социални въпроси като население и демографски проблеми, права на човека, здравеопазване, бедност, образователни системи;
- екологични предизвикателства, като климатични промени, загуба на екосистемите, недостиг на ресурси;
- законодателна и регулаторна среда;
- политическа среда.

**2. Управление (Governance).** Този елемент трябва да представи отговора на въпроса как ръководството на организацията допринася за създаването на стойност в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план. Това става чрез описание на:

- структура на мениджмънта (квалификация, пол, компетентност, опит) и дали регулаторните изисквания оказват влияние върху дизайна на управлението;
- специфични процеси, които се използват за вземане на стратегически решения и за установяване и наблюдение на организационната култура, включително отношението към риска и механизмите, свързани с почтеността и етичните въпроси;
- специалните действия, предприети от общото управление, за влияние и наблюдение на стратегическото ръководство и неговия подход към управлението на риска;
- как организационната култура, етика и ценности влияят на използването на капиталите, включително техните връзки със заинтересованите страни;
- дали организацията прилага управленски практики, които надхвърлят правните изисквания;
- отговорността на общото управление да насърчава и позволява иновациите;

- как възнагражденията и стимулите са свързани със създаването на стойност, включително как са свързани с използването на капиталите.

**3. Бизнес модел (Business model).** Тук трябва да се отговори на въпроса какъв е бизнес моделът на предприятието. Това става чрез описание на трансформирането на входните ресурси (Inputs), чрез бизнес дейности (Business Activities) в непосредствени резултати (Outputs) и крайни резултати (Outcomes). За подобряване ефективността на описанието могат да се използват:

- определяне на ключовите елементи на бизнес модела;
- представяне на диаграма, която подчертава ключовите елементи, с ясно обяснение на тези елементи към организация;
- описания, които са логични, предвид конкретните обстоятелства на организацията;
- идентифициране на ключови заинтересовани страни и други важни фактори на външната среда.
- представяне на връзката с информация, обхваната от другите елементи, като стратегия, риск и възможности.

В интегрирания отчет трябва да се представи връзката между ключовите **входни ресурси** и капиталите, от които предприятието зависи. Трябва да се описват ключовите бизнес дейности, което включва:

- как организацията се сегментира на пазара, например продуктова диференциация, сегментиране, дистрибуционни канали;
- степента, в която бизнес моделът разчита на приходи, които се генерират след продажбата, като гаранционни споразумения, такси за използване на мрежата;
- необходимостта от иновации в организацията;
- как бизнес моделът е проектиран да се адаптира към промените.

Оповестяването на **непосредствените резултати** включва идентифициране на ключовите продукти и услуги и странични продукти и отпадъци, включително емисиите.

**Крайните резултати** биват вътрешни (морал на служителите, организационна репутация, приходи и парични потоци) и външни (удовлетвореност на клиентите, данъчни плащания, лоялност към марката, социални и екологични ефекти). Освен това те се класифицират като позитивни (които водят до нетно увеличаване на капиталите, т.е. до създаването на стойност) и негативни (които водят до нетно намаляване на капиталите, т.е. до намаляването на стойността). В Рамката изрично е посочено, че при представяне на резултатите трябва да се имат предвид не само капиталите, които са собственост на предприятието и контролирани от него. По този начин се вижда, че целта е да се представят и външните ефекти.

Когато предприятието има няколко бизнес модела, всеки един съществен модел трябва да се разглежда отделно, като се описва и връзката между тях.

**4. Риск и възможности (Risks and opportunities).** Този елемент се отнася за специфичните рискове и възможностите, които влияят на създаването на стойност. Рисковете могат да бъдат вътрешни и външни, а много често и комбинирани.

**5. Стратегия и разпределяне на ресурсите (Strategy and resource allocation).** Интегрираният отчет трябва да отговори на въпроса къде иска предприятието да отиде и как възнамерява да го направи. Трябва да се има предвид, че, както посочва проф. Михаил Динев, „оптималната стратегия отразява постигането на главните цели на устойчивото развитие“<sup>16</sup>. Необходимо е в този елемент да се идентифицират:

- краткосрочните, средносрочните и дългосрочните стратегически цели на организацията;
- стратегиите, които организацията възнамерява да изпълни, за постигането на стратегическите цели;
- плановете за разпределяне на ресурсите за постигане на стратегиите;
- как ще се оценяват постигнатите краткосрочни, средносрочни и дългосрочни цели.

Тук може да се обърне внимание и на конкурентните предимства на организацията, свързани с:

- ролята на иновациите;
- как организацията развива и използва организационния капитал;
- степента, до която екологичните и социалните съображения са включени в стратегията, за постигане на конкурентно предимство.

**6. Изпълнение (Performance).** В този елемент се описва по какъв начин организацията постига стратегическите си разчети през периода и какви са резултатите. В интегрирания отчет се включва качествена и количествена информация, като:

- количествени индикатори по отношение на целите, рисковете и възможностите, обясняващи тяхното значение, приложение, методи и допускания при съставянето им;
- ефектите на организацията (позитивни и негативни) върху капиталите;
- състоянието на ключовите взаимоотношения със заинтересованите страни и как организацията е отговорила на ключови техни легитимни интереси;
- връзка между минало и текущо изпълнение и между текущо изпълнение и перспективи;

Може да се използват финансови показатели за демонстриране на връзката между финансовото изпълнение и другите капитали (например коефициент количество емисия на парникови газове/приходи от продажби, ръст на приходите при увеличаване на човешкия капитал). Може да се монетаризират и ефектите

---

<sup>16</sup> Динев, М. Контрол и регулиране в социалното управление. София, Издателски комплекс УНСС, 2015, с. 372.

върху капиталите, например чрез представяне на количество въглеродни емисии и използване на вода.

**7. Перспектива (Outlook).** Този елемент се отнася за предизвикателствата и несигурностите при постигането на стратегията. В него се описват:

- очакванията на организацията относно външната среда;
- как промените във външната среда ще се отразят на организацията;
- как организацията ще отговори на критичните предизвикателства, които ще възникнат.

**8. База за изготвяне и представяне (Basis of preparation and presentation).** Представя се как организацията определя въпросите, които се включват в интегрирания отчет и как те се измерват и оценяват. Това включва:

- представяне на процеса за определяне на съществеността;
- описание на границата на отчета и как тя е определена (относно основната информация в отчета и допълнителните материали, включително хипервръзките);
- описание на значимите рамки и методи, използвани за количествено описание на въпросите.

Елементите на интегрирания отчет се различават от компонентите на финансовия отчет. Това е нормално, защото целта при интегрираната отчетност е да се представи използването на всички капитали, а не само тези, които могат да се измерват надеждно и да се отчитат счетоводно.

Направеното изследване позволява да се направи **заклучението**, че интегрираната отчетност има общи характеристики с финансовата отчетност, но има и съществени различия. При съставянето на интегрирани отчети се използват някои принципи, които са характерни и за финансовите отчети, но намират приложение и други. Компонентите на интегрирания отчет се представят под друга форма. При тях има описания и много повече нефинансова информация, която не се отчита счетоводно. Това е така, защото интегрираната отчетност обхваща и външните ефекти. Интегрираният отчет не е алтернатива на финансовия отчет, а се представя към него, за да се придобие по-пълна представа за предприятието.

#### **Библиографска справка:**

1. Динев, М. *Контрол и регулиране в социалното управление*. София, Издателски комплекс УНСС, 2015.
2. Йонкова, Б. *Интегрирано отчитане – отговорност и отчетност*. София, Стопанство, 2012.
3. Смит, А. *Богатството на народите*. София, Рата, 2006.
4. Спасов, Т. *Микроикономикс*. София, Стопанство, 2004.

5. <http://integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/> [Accessed January 4, 2018].
6. <http://www.ifac.org>.
7. <https://integratedreporting.org/>.
8. <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/03/IR-Background-Paper-Capitals.pdf> [Accessed January 4, 2018].
9. <https://www.ifac.org/news-events/2010-08/paib-eneews> [Accessed January 4, 2018].
10. <https://www.princeofwales.gov.uk/the-prince-of-wales/initiatives/accounting-sustainability-a4s> [Accessed January 4, 2018].
11. *The Conceptual Framework for Financial Reporting*, issued by the IASB in September 2010, <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2015/framework.pdf> [Accessed January 4, 2018].
12. *The International Integrated Reporting Framework*. International Integrated Reporting Council, 2013, <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> [Accessed January 4, 2018].
13. [www.globalreporting.org](http://www.globalreporting.org).

## **FUNDAMENTAL CONCEPTS AND CONTENT OF INTEGRATED REPORTS**

---

**Assoc. Prof. Ali Veysel, PhD**

*Certified Public Accountant, Registered Auditor,*

*Lecturer at VUZF University – Sofia*

<b>Key words:</b>	<b>Summary</b>
<p><i>The International Integrated Reporting Framework</i></p> <p><i>International Integrated Reporting Committee</i></p> <p><i>Integrated Reports</i></p> <p><i>Financial Reports</i></p>	<p><i>The article is dedicated to integrated reports. It introduces the fundamental concepts of integrated reporting under the International Integrated Reporting Committee's International Integrated Reporting Framework. The capital and principles of integrated reporting, as well as the nature and elements of integrated reports, are analyzed. The concepts of integrated reporting are compared to the concepts of financial reporting.</i></p>